

Mérgezőst okozó háztartási szerek a lakás szinte minden helyiségében előfordulnak, veszélyeztetve a kisgyermek épségét, egészségét. A vegyi anyag gyártók kötelesek az általuk gyártott veszélyes anyagok és keverékek címkéjén felhívni a felhasználók figyelmét a biztonságos használatára és a nem megfelelő használat esetén fellépő egészségügyi kockázatra, egyes vegyszereket pedig gyerekbiztos zárral kell ellátniuk. Mindezek jelentősen csökkentik a mérgező balesetek előfordulásának valószínűségét, a háztartási szerek ezen előírásoknak megfelelő használata és tárolása viszont már a felhasználók felelőssége.

Évente több száz, háztartási szerekkel történt mérgezés fordul elő gyerekek körében, aminek 60%-a az 1-4 éves korosztályt érinti. Ebben a korban a kicsik nagyon kíváncsiak, tapintáson és ízlésen keresztül ismerik meg a világot. Ehhez a szülőknek kell biztonságos körülményeket teremteni. A gyermekkori mérgezések ugyanis a helytelen tárolás és szülői gondatlanság következményei, döntő többségük megfelelő ismeret és odafigyelés mellett megelőzhető lenne.

FONTOS TUDNI:

- ❖ *A gyermekek a mérgezőanyagokra sokkal érzékenyebben reagálnak, mint a felnőttek*, mivel immunrendszerük még fejlődés alatt áll és szöveteik is finomabbak, sérülékenyebbek. Egyes, felnőttek számára irritáló anyagok, kisgyermeknél maró hatásúak lehetnek. Kisebbségi testsúlyuk és gyorsabb anyagcseréjük miatt az adott méregből a felnőtt adagnál kevesebb fogyasztása is tünetekkel jár, a gyorsabb felszívódás miatt pedig a mérgezés hamarabb kialakul.
- ❖ *A nem megfelelő módon vagy késve történt ellátás miatt maradandó károsodás, akár halál is következhet.*
- ❖ *A háztartásban megtalálható tisztítószer, vegyszerek változatos összetételűek, hatásúak, így a lenyelésük esetén szükséges teendők is eltérnek.* Pl. kockázatos lehet bizonyos esetekben a hánytatás vagy a hashajtás, kisgyermek laikus által végzett hánytatása pedig szigorúan tilos, vagy pl. zsírban oldódó vegyszerek esetén a tejítatás nem javasolt, mivel elősegíti, így felgyorsítja a mérgezőanyagok felszívódását.

AMIT TEHETÜNK:

- ✓ *A veszélyes háztartási szereket tároljuk elzárva, gyermekek számára nem elérhető helyen!*
- ✓ *Tanulmányozzuk át a termékek címkéjét, legyünk tisztában a lehetséges egészségkárosító hatással és a biztonságos használatával!*
- ✓ *Veszélyesebb háztartási szerek (pl. sósav, hypo, hideg zsíroló, lefolyótisztító, mosogatógép tableta) használatát ne a gyerek jelenlétében végezzük a gőzök belélegzése vagy a szerrel való véletlen érintkezés veszélye miatt!*
- ✓ *Ha a gyermek mégis magára öntött, belélegzett vagy lenyelt valamilyen vegyszert, első dolgunk, hogy megakadályozzuk a további sérülés lehetőségét (vigyük el a területről, óvatosan, kerülve a bőrrel, szemmel való érintkezést, vegyük le róla a szennyezett ruhadarabot).*
- ✓ *Maró anyag bőrre kerülése esetén először itassuk fel az anyagot, majd alaposan mossuk le a felületet és hívjunk mentőt!*
- ✓ *Maró vagy erősen irritáló anyag szembe kerülése esetén azonnal hívjunk mentőt! A szem környékéről itassuk fel az anyagot, de a sérült szeméhez ne nyúljunk. A további teendőket bízzuk szakemberre.*
- ✓ *Maró anyag lenyelése esetén azonnal hívjunk mentőt! A sérültet helyezzük nyugalomba, ne hánytassuk, ne itassuk!*
- ✓ *Nem maró anyag szájba, bőrre kerülése esetén mossuk ki a sérült száját, mossuk le a bőrét és hívjuk a **Mérgezés SOS** 24 órán keresztül elérhető, ingyenesen hívható zöld számát, ahol információt kaphatunk a szer veszélyességére és a további teendőkre vonatkozóan!*
- ✓ *Nem maró anyag szembe kerülése esetén 10-15 percen keresztül végezzünk szemmosást, ha az irritáció ezt követően is fennáll, forduljunk orvoshoz.*
- ✓ *Ha a gyermeket kórházba kell vinni, vigyük a terméket is vagy annak címkéjét magunkkal, ez segíthet abban, hogy a kórházi ellátás rövid időn belül elkezdhető legyen, ami által a teljes gyógyulás esélyeit növeljük!*

A továbbiakban a háztartásban előforduló tisztító- és kozmetikai szerek veszélyeire és a baleset esetén szükséges teendőkre hívjuk fel a figyelmet, a teljesség igénye nélkül.

MOSÓ- ÉS MOSOGATÓ SZEREK, ÁLTALÁNOS TISZTÍTÓSZEREK: Anionos és/vagy nemionos detergenszeket (mosóaktív anyagokat), valamint enzimeket, illatanyagokat, vízlágyítót tartalmaznak. Gyakorlatilag nem mérgezőek vagy irritáló hatásúak lehetnek, lenyelve hasmenést okozhatnak. Fő veszélyforrást ezen szereknél a fokozott habzás jelent, ami túl sok folyadék itatása, hánytatás vagy spontán hányás miatt következhet be. A habok légszöbe, tüdőbe kerülése légzési elégtelenséget, fulladást okozhat, ezért a sérültet ne hánytassuk, és ha megtehetjük, kerüljük a folyadékbevitelt. Szilárd, zsíros, a habképződést csökkentő táplálék adható. *Ha a gyermek köhög vagy buborékok jönnek ki a száján, vigyük orvoshoz! Ha légzése megfelelő, mossuk ki a száját!*

MOSÓGÉLKAPSZULÁK, MOSÓGÉLPÁRNÁK: Általában színesek, ezáltal vonzzák a kíváncsi gyermeket. Előre kiadagolt, tömény, intenzív tisztító hatású gélt tartalmaznak, vízlágyító, feltároló hatóanyagokkal és enzimekkel. A párnák, illetve kapszulák külseje olyan anyagból készül, amely vízzel (esetleg nyállal, nedves kézzel) érintkezve feloldódik, így a mosószer pillanatok alatt kifolyik. Mivel koncentráltan tartalmaznak vegyi anyagot, az általuk okozott tünetek is súlyosabbak. A tisztítószer súlyos szemkárosító hatással rendelkezik, lenyelve erősen irritáló, egyes típusok (különösen a fehéritő hatással rendelkezők) gyerekeknél maró hatásúak. A párnácskába harapva a benne lévő gél a szembe, valamint az orrba, torokba is fröccsenhet, majd a tüdőbe, gyomorba juthat, ami komoly következményekkel járhat. Ennek megelőzése érdekében a mosógél párnákat borító filmréteg újabban egy bitrex nevezetű keserűanyagot is tartalmaz, aminek rendkívül kellemetlen íze, hányingert keltő hatása miatt a gyermek automatikusan kiköpi vagy kiveszi azt a szájából. *Lenyelés, ismétlődő hányás, köhögés esetén folyadék itatását ne forszírozzuk, hívjunk mentőt, mivel ilyen esetben több napos kórházi ellátásra, megfigyelésre is szükség lehet!*

FOLTALTÁVOLÍTÓK: A feltárolók jellemzően hidrogén-peroxidot, perkarbonátokat vagy perborátokat tartalmaznak, melyek töményen maró hatásúak. Maguk a készítmények lenyelés esetén erősen irritálhatják a nyálkahártyát, kisgyermeknél felmaródást is okozhatnak. Erre nyálzás, gyomorfájás utalhat. A hidrogén-peroxidból a gyomor sósav

hatására oxigén szabadul fel, mely feszíti a gyomorfalat, s bőfőgést, hányást okozhat.

FEHÉRÍTŐ- ÉS FERTŐTLENÍTŐSZEREK: Hatóanyaguk többnyire nátrium-hipoklorit, nátriumhidroxid (pl. Domestos, Clorox), hidrogén-peroxid vagy valamilyen kationos detergens. Rossz ízű, irritáló, hányingert, hányást kiváltó szerek, így lenyelésük ritkán történik meg. Gyermekeknél maró hatásúak lehetnek.

MARÓSZEREK: A háztartásban több, maró hatású tisztítószeret és vegyszert is használunk, melyek használata nagyobb egészségügyi kockázattal jár, így több odafigyelést is igényel. Maró hatású, savas tisztítószereink például a vízkőoldók, vízkőtelenítők, melyek sósavat, foszforsavat vagy egyéb savakat tartalmaznak olyan mennyiségben, ami bőrre, nyálkahártyára kerülve égési sérülést képes okozni. Lúgos, maró tisztítószereink pl. egyes mosogatógép tabletták, a lefolyótisztítók, melyek nátrium vagy kálium-hidroxidot tartalmaznak és a hideg zsíroldók, sütő- és grilltisztítók, melyek valamilyen lúgot vagy kationos detergenst tartalmazó intenzív hatású tisztítószerek. Egyes szerek veszélyességét fokozza, hogy spriceléssel juttathatjuk a felületre, így gyerekek kezébe kerülve nagyobb a szemkárosodás veszélye. Körültekintően kell bánnunk az uszodavegyszerekkel, pl. klórtabletta, algaölőszert, melyek koncentrátumok formájában kerülnek forgalomba, s szintén maró hatásúak. A tápcsatornába került maró anyag esetén nyálcsorgás, ajak- és nyelvduzzanat jelentkezik, a szájnálkahártyán felmaródás látható. A gyermek sír, fájdalomról panaszkodik, nyelési nehézségei vannak. *Teendőket lásd a bevezetőben!*

KLÓRGÁZ: Hypoklorit (pl. Domestos) és savas tisztítószerek (vízkőoldó, ecet) összeöntésekor fejlődik, nagyon mérgező gáz, belélegzése maradandó egészségkárosodást, akár halált is okozhat. Szúrós szagú, marja a szem, az orr és a légutak nyálkahártyáját. *Belélegzése esetén azonnal menjünk friss levegőre! Ha mellkasi fájdalom, nehézlégzés, szédülés, nem múló köhögés és rosszullet tapasztalható, forduljunk orvoshoz, mert ebben az esetben pár nap elteltével tüdőgyulladás, rosszabb esetben tüdővízenyő is kialakulhat. Gyermekek klórgáz belélegzés esetén mindenképpen vigyünk orvoshoz!*

WC TABLETTÁK, WC ILLATOSÍTÓK: A perem alá helyezhető WC illatosítók tisztítószer alapúak, illat- és színyanyagokat tartalmaznak, lenyelésük nyálkahártya irritációt, hasmenést okozhat.

ILLÓOLAJOK: 15 ml illóolaj akut elfogyasztása végzetes lehet, mivel rendkívül irritáló, vese-, tüdő-, agy- és gyomornyálkahártya károsító hatású. Vannak lenyelve nagyon mérgezőek is pl. menta, eukaliptusz. Jellemző tünetek lenyelést követően: hányás, hasfájás, hasmenés, görcsök, felületes légzés, szapora szívverés, ájulás. *Tej adása tilos! A folyadékpótlást vízzel végezzük. Ha bármilyen tünetet észlelünk, azonnal vigyünk a gyermeket orvoshoz!* Tünetmentes gyermek esetén is szükség lehet megfigyelésre, ezzel kapcsolatban kérjük ki szakember véleményét vagy hívjuk a **Mérgezés SOS** zöld számát.

KÖRÖMLAKKLEMSÓ, PARFÜM, AFTERSHAVE: A körömlakklemlő acetont, etilacetátot és egyéb oldószereket tartalmazhat. Az aceton gyorsan felszívódik a gyomorból vagy a nyálkahártyákon keresztül. Helyi irritációt, hányást központi idegrendszeri zavarokat okozhat, megemeli a vércukorszintet. Az etilacetát szintén irritál, szédülést, fejfájást, bágyadtságot, általános rosszulletet okoz, de a tünetek kialakulásához nagyobb mennyiség elfogyasztása szükséges. 1-2 korty fogyasztása után a tünetmentes gyermek 2 órás megfigyelést igényel, nagyobb mennyiség lenyelése esetén kórházi ellátásra lehet szükség. *Tej itatása tilos! A folyadékpótlást vízzel végezzük!* A parfüm, aftershave alkohol tartalmú, ezek nagyobb mennyiségben történő elfogyasztása az alkoholmérgezés jellemző tüneteit okozza.

ÁRTALMATLAN VAGY KEVÉSBÉ MÉRGEZŐ ANYAGOK: testápoló, sminkelő szerek, ceruzabél, filctoll, gyurma, vízfesték, szilikagél, gyertya, papírragasztó, újságpapír, kontaktlencse folyadék.

Készítette:

A Nemzeti Népegészségügyi Központ
Egészségügyi Toxikológiai Tájékoztató Szolgálat

Véletlen mérgezések megelőzése otthonunkban Veszélyes háztartási szerek

A mérgezések többsége megelőzhető.

Mérgezés esetén hívja a **Mérgezés SOS zöld számát.**

06 80 20 11 99